

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 400/13</i>
------------------	-----------------------

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	<i>SSA Roman Skrzypek</i>
	Sędziowie:	<i>SSA Alicja Podczaska (spr.)</i> <i>SSA Ewa Madera</i>
	Protokolant	st.sekr.sądowy M. Piekielek

po rozpoznaniu w dniu *17 lipca 2013 r.*

na rozprawie

sprawy z wniosku *C. L.*

przeciwko *Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.*

o wznowienie postępowania w sprawie ustalenia prawa do emerytury zakończonego prawomocną decyzją ZUS Oddziału w R. z 14 lipca 2009r.

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od wyroku *Sądu Okręgowego w Rzeszowie*

z dnia *4 marca 2013 r.* sygn. akt *IV U 2004/12*

I. u c h y l a zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z 27 września 2012r. i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania bezpośrednio temu organowi rentowemu,

II. z a s ą d z a od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawczynie *C. L.* kwotę 210 zł (dwieście dziesięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania za obie instancje.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27.09.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w R. po rozpatrzeniu wniosku C. L. z dnia 14.09.2012 r. odmówił wznowienia postępowania w sprawie zakończonej decyzją ostateczną

z dnia 14.07.2009 r. odmawiającej prawa do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki . W uzasadnieniu swojej decyzji ZUS wskazał , że podstawą żądania wznowienia postępowania jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28.02.2012 r. sygn. akt K 5/11 , ogłoszony w Dzienniku Ustaw w dniu 08.03.2012 r. Stosownie do przepisu art. 145 a § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego , można żądać wznowienia postępowania w sprawie zakończonej decyzją ostateczną w przypadku , gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją , umową międzynarodową lub ustawą , na podstawie którego została wydana decyzja . Skargę o wznowienie postępowania na tej podstawie wnosi się

w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego . Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w przedmiotowej sprawie weszło w życie z dniem 08.03.2012 r. , a termin do wniesienia skargi upłynął w dniu 10.04.2012 r. Natomiast wniosek o wznowienie postępowania złożony został w dniu 14.09.2012 r. po upływie w/w terminu .

W odwołaniu pełnomocnik wnioskodawczyni zarzucił zaskarżonej decyzji naruszenie art. 6 k. p. a. w zw. z art. 149 k. p. a. oraz art. 151 k. p. a. poprzez wydanie na jednym etapie postępowania dwóch sprzecznych ze sobą rozstrzygnięć oraz art. 7 k. p. a. i art. 9 k. p. a. poprzez brak pouczenia strony o możliwości złożenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o wznowienie postępowania .

W uzasadnieniu wskazał , że postanowieniem z dnia 27.09.2012 r. ZUS O/R. orzekł o wznowieniu postępowania w sprawie ustalenia prawa do emerytury , zakończonego decyzją z dnia 14.07.2009 r. Podstawą uwzględnienia wniosku skarżącej było orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28.02.2012 r. , sygn. akt K 5/11 .

Organ rentowy podkreślił , że postanowienie stanowi podstawę do przeprowadzenia postępowania co do przyczyn wznowienia oraz co do rozstrzygnięcia istoty sprawy . Jednocześnie , tego samego dnia , wydał decyzję o odmowie wznowienia postępowania z powodu nie zachowania miesięcznego terminu . Tym samym co zarzuciło odwołanie , w obrocie prawnym istnieją dwa , sprzeczne ze sobą , wydane na podstawie tego samego przepisu art.

149 k. p. a. rozstrzygnięcia , których istnienie wzajemnie się wyklucza . Nadto w odwołaniu wskazano , że organ rentowy miał możliwość pouczyć stronę

o prawie złożenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku

o wznowienie postępowania . Wskazał , że skarżąca niezwłocznie po uzyskaniu informacji złożyła wniosek o wznowienie postępowania nie wiedząc , iż ustawowo określony termin minął , o czym nie została poinformowana . Zdaniem pełnomocnika fakt , iż skarżąca nie była świadoma treści art. 145 a § 2 k. p. a.

i niedotrzymania terminu był dla organu oczywisty i powinien skutkować pouczeniem jej o możliwości złożenia wniosku do przywrócenia terminu w trybie art. 9 k. p. a.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w R. wniósł o oddalenie odwołania .

Wskazał , iż decyzją z dnia 14.07.2009 r. organ rentowy uchylił decyzję własną

z dnia 24.11.1997 r. o przyznaniu wnioskodawczyni emerytury z tytułu opieki nad chorym dzieckiem i odmówił tego prawa . Wnioskodawczyni , mimo prawidłowego pouczenia zawartego w tej decyzji , nie skorzystała z przysługującego jej środka zaskarżenia . Decyzja ta jest zatem prawomocna . W tej sytuacji właściwość w zakresie rozpatrzenia wniosku z dnia 14.09.2012 r. o wznowieniu postępowania zakończonego prawomocną decyzją należała do organu rentowego , który postanowieniem z dnia 27.09.2012 r. wznowił formalnie to postępowanie . W jego ramach ustalał , czy zostały spełnione warunki określone przepisami art. 145 a k. p. a.

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28.02.2012 r. sygn. akt K 5/11 , zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw w dniu 08.03.2012 r. i od tej daty rozpoczął bieg miesięczny termin do złożenia wniosku o wznowienie postępowania . Z uwagi na to , że ostatni dzień terminu przypadał kolejno na dwa dni świąteczne (8-9 kwietnia 2012 r.) , miesięczny termin uległ wydłużeniu dodatkowo o dwa dni tj. do 10.04.2012 r.

Po ustaleniu , że wniosek z dnia 14.09.2012 r. został złożony po dniu 10.04.

2012 r. , a więc po terminie , a jednocześnie nie został złożony wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o wznowienie organ rentowy wydał decyzję z dnia 27.09.2012 r. o odmowie wznowienia postępowania w sprawie uprawnień do emerytury o symbolu EWK zakończonej prawomocną decyzją

z dnia 14.07.2009 r.

Odpowiadając na zarzuty pełnomocnika wnioskodawczyni zawarte w odwołaniu organ rentowy wskazał , że nie można mówić o rozbieżnych rozstrzygnięciach , bowiem postanowienie o wznowieniu ma jedynie charakter formalno – procesowy i nie kończy sprawy , a jedynie służy ustaleniu zaistnienia lub nie podstaw do wznowienia postępowania . W wyniku ustaleń wniosek o wznowienie postępowania z dnia 14.09.2012 r. został załatwiony decyzją merytoryczną

z dnia 27.09.2012 r. o odmowie wznowienia postępowania . Zatem kontroli Sądu podlegać będzie zasadność odmowy wznowienia postępowania .

Sąd Okręgowy w Krośnie rozpoznając sprawę wyrokiem z 4 marca

2013 r. oddalił odwołanie .

W pisemnym uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd ustalił niesporny stan faktyczny sprawy ;

Decyzją z dnia 24.11.1997 r. organ rentowy w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15.05.1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki

(Dz. U. Nr 28 , poz. 149) przyznał wnioskodawczyni emeryturę od 01.11.1997 r.

Decyzją z dnia 14.07.2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w wyniku postępowania wyjaśniającego z dnia 22.06.2009 r. odmówił C. L. prawa do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki i wstrzymał wypłatę emerytury .

W dniu 14.09.2012 r. wnioskodawczyni wniosła o wznowienie postępowania powołując się na treść wyroku TK z 28.02.2012 r. sygn. K 5/11.

Postanowieniem z dnia 27.09.2012 r. organ rentowy postanowił wznowić postępowanie w sprawie o emeryturę zakończonej prawomocną decyzją ZUS O/R. z dnia 14.07.2009 r. , a następnie decyzją z dnia 27.09.2012 r. odmówił wznowienia postępowania .

Zatem w ocenie Sądu Okręgowego przedmiotem sporu było ustalenie , czy organ rentowy zasadnie odmówił C. L. wznowienia postępowania

w sprawie zakończonej decyzją ZUS w R. z dnia 14.07.2009 r. w której odmówił prawa do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi opieki .

Żądanie wznowienia postępowania zdaniem Sądu Okręgowego nie było zasadne .

Stosownie do przepisu art. 145 a ustawy Kodeksu postępowania administracyjnego można żądać wznowienia postępowania w przypadku , gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją , umową międzynarodową lub z ustawą , na podstawie którego została wydana decyzja . W tej sytuacji skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego .

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2012 r. , sygn. akt K 5/11 , Trybunał Konstytucyjny stwierdził , że art. 114 ust 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą

z art. 2 oraz z art. 67 ust 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej .

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zostało ogłoszone w dniu 08.03.2012 r. i z tą datą weszło w życie . Również z tą datą rozpoczął się miesięczny termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania w trybie art. 145 a k. p. a.

Wnioskodawczyni złożyła wniosek o wznowienie postępowania w dniu 14.09.2012 r. a zatem po upływie ustawowego terminu , o czym została pouczona w dniu złożenia wniosku .

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał , że zaskarżona decyzja ZUS odpowiada prawu , a odwołanie podlega oddaleniu w trybie art. 477¹⁴ § 1 k. p. c.

Apelację od powyższego wyroku Sądu I instancji wniósł w imieniu wnioskodawczyni ustanowiony pełnomocnik procesowy .

Apelacja zarzuca naruszenie :

- art. 233 § 1 k. p. c. w zw. z art. 477¹⁴ § 1 k. p. c. , art. 468 § 1 i § 2 pkt 3 k. p. c. poprzez wybiórczą ocenę materiału dowodowego , nieustalenie okoliczności spornych pomiędzy stronami postępowania i nieprzeprowadzenie w tym zakresie czynności wyjaśniających oraz oddalenie odwołania bez rozpoznania wszystkich podniesionych w nim zarzutów .

Apelacja zawiera wniosek o :

1) uchylenie zaskarżonego wyroku oraz decyzji organu rentowego i wznowienie postępowania , względnie

2) *uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Instancji .*

W toku rozprawy apelacyjnej wniesiono również o zasądzenie kosztów postępowania od strony przeciwnej .

W obszernym uzasadnieniu apelacji pełnomocnik wnioskodawczyni wskazał na uchybienia ZUS w toku postępowania administracyjnego poprzedzającego wydanie spornej decyzji , jak również zarzucił , że zaskarżony wyrok został wydany jedynie w oparciu o niesporną okoliczność daty złożenia wniosku o wznowienie postępowania .

W uzasadnieniu apelacji wskazano również na to , że orzekając o istocie sprawy Sąd nie odniósł się do zarzutu pełnomocnika wnioskodawczyni

o pominięciu przez organ okoliczności związanych z , zawartymi we wniosku , przyczynami usprawiedliwiającymi przekroczenie terminu do złożenia wniosku o wznowienie postępowania i nie nadania im właściwego znaczenia, które organ powinien wziąć pod uwagę chociażby ze względu na przedstawioną przez stronę sytuację życiową i specyfikę niniejszego postępowania .

Jeżeli strona podniosła we wniosku okoliczności uprawdopodobniające brak winy w ewentualnym niedochowaniu ustawowego terminu do złożenia pisma , a w jej interesie leżało potraktowanie ich przez organ , jako wniosku o przywrócenie terminu , to kierując się zasadą ochrony słusznego interesu ubezpieczonego organ powinien właśnie tak je potraktować , a w razie wątpliwości wezwać stronę do jego sprecyzowania czy uzupełnienia .

Również nie odniósł się Sąd do podniesionego w odwołaniu zarzutu , że wymóg pisemnego wezwania strony do uzupełnienia braku , o którym mowa w art. 64 § 2 k. p. a. nie można skutecznie zastąpić pouczeniem , na które powołuje się organ .

Organ rentowy wniosł o oddalenie apelacji .

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja wnioskodawczyni jest uzasadniona i skutkuje wydaniem orzeczenia kasatoryjnego przez Sąd drugiej instancji . Sąd Okręgowy ustalił prawidłowo niesporny pomiędzy stronami stan faktyczny sprawy .

Ustalenia te w całości podziela Sąd Apelacyjny i przyjmuje za własne .

Postępowanie dotyczyło odwołania od decyzji z dnia 27.09.2012 r. w której organ rentowy odmówił wznowienia postępowania zakończonego decyzją ostateczną 14.07.2009 r. z powodu niezachowania przez składającą skargę 1- miesięcznego terminu z art. 145 a § 2 k. p. a. Postanowieniem wydanym w tym samym dniu organ rentowy wznowił postępowanie na skutek wniosku C. L. o wznowienie postępowania zakończonego decyzją z 14.07.2009 r. złożonego w trybie art. 145 a k. p. a. ze wskazaniem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28.02.2012 r. sygn. K 5/11.

Sąd Okręgowy rozpoznając przedmiotową sprawę ograniczył się do stwierdzenia , niespornej okoliczności niezachowania przez zgłaszającą wniosku o wznowienie postępowania jednomiesięcznego terminu do wznowienia postępowania z treści art. 145 a § 2 k. p. a. i oddalił odwołanie .

Tymczasem postępowanie organu rentowego , zakończone wydaniem spornej decyzji jak słusznie zarzuca apelacja było dotknięte szeregiem wad

i nieprawidłowości , mających wpływ na decyzję będącą przedmiotem postępowania odwoławczego .

W pierwszej kolejności należy zauważyć , że pismo z 14.09.2012 r. stanowiące wniosek C. L. o wznowienie postępowania zawiera elementy wniosku o przywrócenie terminu z art. 145 a § 2 k. p. a.

Wniosek ten nie został rozpoznany przez organ rentowy który z kolei wydał postanowienie o wznowieniu postępowania . Jest to procedowanie nieprawidłowe w przypadku bowiem niezachowania terminu z art. 145 a § 2 k. p. a. prowadzenie dalszego postępowania zmierzającego do merytorycznego rozpatrzenia sprawy (poprzez wydanie decyzji) jest niedopuszczalne . Przystąpienie bowiem do rozpoznania sprawy wznowieniowej w przypadku niedotrzymania przez wnioskodawczynię ustawowego terminu do złożenia wniosku i wydanie decyzji rozstrzygającej sprawę co do istoty jest dotknięte wadą nieważności postępowania (art. 156 § 1 pkt 2 k. p. a.) wobec rażącego naruszenia

art. 145 a § 2 k. p. a. – bowiem tylko wniosek złożony w terminie należy uznać za dopuszczalny .

Organ rentowy , który zorientował się o przekroczeniu terminu

z art. 145 a § 2 k. p. a. już po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania wznowieniowego winien to postępowanie umorzyć . Zachowanie terminu stanowi warunek skuteczności wniosku o wznowienie postępowania , a zatem jeżeli doszło do błędnego wszczęcia postępowania , to organ powinien takie postępowanie umorzyć (wydając postanowienie) . Tymczasem organ rentowy wydał decyzję – a więc orzeczenie merytoryczne na podstawie art. 151 k. p. a.

w której wykazuje niezachowanie terminu z art. 145 a § 2 k. p. a.

Rozstrzygnięcie takie jest niedopuszczalne . Nie jest to bowiem postanowienie wydane w trybie art. 149 § 3 k. p. o odmowie wznowienia postępowania – na które służy zażalenie , a nie odwołanie do Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych . Organ rentowy bowiem postanowieniem z 27.09.2012 r. wznowił już postępowanie .

Powyższe , świadczy o całkowitej nieznajomości przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego przez pracowników organu rentowego , który

w imieniu tego organu w sposób zupełnie niezrozumiały i naruszający powołane wyżej przepisy rozpoznali wniosek C. L. o wznowienie postępowania .

Powyższe powoduje konieczność wydania orzeczenia kasatoryjnego przez Sąd Apelacyjny w celu przeprowadzenia przez organ rentowy właściwego postępowania w sprawie złożonego wniosku o wznowienie postępowania

i wniosku o przywrócenie terminu do złożenia takiego wniosku .

Z tych względów Sąd Apelacyjny zgodnie z art. 477^{14a} k. p. c. orzekł jak w sentencji wyroku .

Orzeczenie o kosztach procesu w tym o kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 k. p. c. przy uwzględnieniu taryfowych stawek tego wynagrodzenia z § 13 ust 1 pkt 12 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie ... (Dz. U. Nr 97 poz. 887 ze zm.) oraz o opłacie na podstawie art. 36 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

(Dz. U. Nr 167 poz. 1398 ze zm.) .